

Karácsonyi Zsolt

Belső tízezer

Erős voltam. Mondta az Öreg.

Karja egészen lassan hanyatlott le, és csak egészen lassan tudta megemelni. Általában ez történt, elindult egy mozdulat, úgy tűnt, van benne lendület, vagy legalább olyan gyors lesz, mint bárkinél egy hétköznapi mozdulat, amikor valaki becsukja az ajtót, kiemeli a halat a folyóból, vagy csak felemeli a hamutálat, hogy a tartalmát a szemébe ürítse. A mozdulatok többsége ugyanilyen hétköznapi mozdulatként indult, de volt egy pillanat, nagyjából a tervezett mozdulat harmadánál vagy felénél, amikor a mozgás tulajdonképpen leállt, legalábbis a külső szemlélő számára, miközben az Öreg és az Öreg teste, egyszóval minden, ami akkor és ott az Öreg volt, a felejtéssel és az emlékezéssel, a felejtés teljes jelenvalóságával és az emlékezés teljes hiányával együtt, tehát minden, ami az Öreg legbensőbb lényegét alkotta, együtt azzal, ami a lényegének a peremvidékén helyezkedett el, például a talpa alatti földdel és a körmei alá begyűlt kosszal együtt, mindez, a mozdulat harmadánál vagy felénél, az egész valósága kétségbeesetten feszült meg, hogy a mozdulat ott maradjon a normális mederben, a korábban megszokott sebességgel együtt.

De ez nem sikerült, megint csak sikertelenségbe torkollott az egész, és ebből az erőkifejtésből nem látszott semmi, nem feszültek meg az arcizmai, nem szorította össze a fogait, nem mozdult, miközben odabent valahol mélyen minden arra törekedett, hogy a mozdulatot befejezhesse, hogy a mozdulat végére érjen, de még csak egy gyorsan átfutó remegést sem tudott produkálni, a mozdulat tényleg ott maradt a levegőben. A karja még arra sem volt képes, hogy fáradtan, lehányatlón visszaereszkedjen, odahulljon az Öreg törzse mellé, a szék karfájára, vagy a lábaira. Ilyenkor nem történt semmi. Az a szó, hogy lassú, csak akkor használható, ha valami tényleg lassú, de az Öreg lassúsága már rég, abban a pillanatban és évek óta, túl volt a lassúság fogalmán. Csak azt nem tudta megérteni, és nem értette más sem, aki véletlenül látta, és volt is türelme végigvárni, hogy az Öreg karja abból a befejezetlen mozdulatból néha mégiscsak elérjen a befejezésig. A mozdulat reggel indul és másnap hajnalban ér véget, tehát egyetlen mozdulat másfél napig tart, és ezalatt a másfél nap alatt nem történik semmi, csak lassú, négyzetmilliméternyi mozgás, amelynek következményei egy órán belül még egyáltalán nem látszanak, miközben száll a por, néha a turisták is megjelennek, később Illmarinnen is felbukkan a tornácon, miközben az Öreg minden belső és külső része azon van, hogy valamiféleképpen célba érjen. Egy ilyen mozdulat felért több maratoni futással, és az Öreg, ott belül, valahol, egészen mélyen tudatában volt ennek az eredménynek, tudta, hogy ekkora erőbevetéssel több olimpiai szám győztese is lehetne, például az öttusát simán megnyerhetné, ha az ő korában még versenyezni engednék bárkit egy olimpián.

Az Öreg mindezt már nem tudta megfogalmazni, egyszerűen csak képtelen volt befejezni vagy abbahagyni a mozdulatot, mert nem is emlékezett rá, mikor kezdte el, megpróbálta-e egyáltalán félbehagyni korábban. Ezért, mert nem emlékezett rá, az egymás után következő sikertelenségekre sem emlékezett, ezért, az elfelejtett

sikertelenségek gyors egymásutánja miatt folytatta mégis a küzdelmet, folytatta tovább a mozdulatot. Amikor a célt magát már teljesen elfelejtette, akkor ért a kéz a homlokához, akkor törölte le az izzadságcseppet a homlokáról vagy a halántékáról, amikor az már rég felszáradt a tűző napon, vagy odadermedt a hajnal hűvösében a bőréhez, ahhoz a ráncosan is sima bőrhöz, amit csak egy ilyen öreg tud létrehozni. A ráncos simaság fogalmát, vagy a sima ráncosságét, teljesen mindegy. Az Öreg számára teljesen mindegy volt, hiszen a sima és a ráncos fogalmával sem volt már teljesen tisztában, annak ellenére, hogy a ránc vagy a sima szavakat néha, egészen ritkán, mégiscsak használta, mégiscsak kimondta, néha nem is volt tudatában ennek. Úgy szembesült a szavakkal, mint azok az utazók, akik csak haladnak, nyomtalan utakon, és egyszer csak váratlanul kiérnek a völgyből, vagy még váratlanabban eléjük tornyosul egy megmászhatatlan sziklafal, és a kijutást vagy a megmászhatatlan sziklafalat nem is tudják értelmezni, mert magát a változást nem tudják már megkülönböztetni a változatlaniságtól, annyira régóta tart az út, vagy az utazás, vagy a nyomtalanság, ami újabb és újabb nyomokat hagy rajtuk.

Olyan nyomot, amit talán csak egy külső szemlélő tudna észrevenni, de az ilyen utazók, akik a nyomtalan ösvényeken járnak, általában nem találkoznak külső szemlélőkkel, általában nem találkoznak senkivel, és önmagukkal is csak kivételes alkalmakkor; ami az Öreg esetében még ennyire sem volt lehetséges, mert az Öreg maga volt a kivétel, azzal, hogy nem emlékezett semmire, de az emlékek mégiscsak újból és újból felszínre törtek benne. Sokkal gyorsabban, mint ahogy a mozdulatai a kiindulóponttól a céljukhoz értek, annyi időre bukkantak csak fel, ameddig egy delfin teste képes a tenger hullámai fölött maradni.

Régen erős voltam, ez volt az Öreg egyik visszatérő mondata, amit megjegyzett Illmarinnen, az ápolónő és a lánya is. Mindhárman megjegyezték, mert ez a mondat egyike volt az Öreg megkezdett és be is fejezett mondatainak. Általában akkor mondta ki, régen erős voltam, amikor megértette, hogy valaki közeledik hozzá, amikor felfogta, hogy aki közeledik, az egyszerű földi halandó, nem valami csúfondáros isten, aki emberi alakban jelenik meg, hogy az Öreget szóra bírja, miközben a többiek fogadnak, vajon sikerrel jár-e a másik, aki éppen az Öreg elé toppan, és valami régi emlékképhez hasonló, olyanhoz, amire az Öreg már rég nem emlékezik. Ha földi halandónak vélte azt, aki közeledett hozzá, ennyit mondott: régen erős voltam. Mintha ez bármit is számítana, mintha ez lett volna az Öreg utolsó névjegykártyájára írva, arra az egyébként teljesen üres és fehér névjegykártyára, amelynek felszínén, mint amikor citrommal írt üzenetet tartunk közel a tűzhöz, mégiscsak megjelenik az írás, mégiscsak megjelenik egyetlen mondat.

Az Öreg régen tényleg erős volt, tényleg számos viadalból került ki győztesen, nem azért, mert ő volt a legerősebb, csakis azért, mert tudta: az ereje elég ahhoz, hogy győzhessen, és ez, a győzelem esélyének tudata vezette győzelemre nemegyszer. A győzelmekre és a bukásokra, mindezekre már nem emlékezett, de az erő vízjele valahogy mégis megvillant ebben a mondatban.

Ebben az egy mondatban az Öreg meg tudta mutatni, hogy ő még mindig valaki, habár az a valaki immáron végérvényesen és szinte teljesen eltűnt a saját szemei elől is, és azok a ráncok, azok a sima ráncok, amelyek az arcát borították, azért lehettek

simák, mert a felejtésben, ha nem is teljes egészében, de még a ráncai is elkezdtek kisimulni, még a ráncai is kezdtek feledni az idő múlását, és mindazt, ami hatott az Öregre és az Öreg bőrére az időben.

Régen erős voltam, mondta, és ha ebből a végigmondott mondatból erőt is tudott méríteni, az erő abban nyilvánult meg, hogy mindkét karjának sikerült egyszerre és a nehézkedési erőnek azonnal engedelmeskedve hullani alá, egészen le, az Öreg törzse mellé, amíg csak a megmaradt izmok és inak engedték.

Paulon Viktória

A veremszekrény

Egyszer volt, hol nem volt, régesrégén, még az ükapám ükunokájának idejében, amikor a nyárra mindig tél lett, a derűs napon meg gyakran beborult, élt-éldegélt a ferdeszájú Sankó, akinek ferde szája ferde szavakat mondott. Sankó csak úszni tudott jól, de azt árral szemben is. Egy levegővel a folyó alján maradt annyi időre, míg az anyja kiszaggatott egy tál nokedlit a deszkáról késsel, vagy ameddig nővére végigfonta húga haját egészen a lány feje tetejéről indulva. Sankó a víz alatt arcát felfújta, így a ferde szája kiegyenesedett, szemét erősen összeszorította, kezével lépdelt a Tisza fövényén, és ott szeretett felbukkanni, ahol Mária a vízben ácsorgott térdig. Amikor Mária a fiút meglátta, sivalkodni kezdett, pedig őt várta, máskülönben minek áztatta volna lábait ráncosra minden nap, és minek pirosította volna az arcát a mályvarózsa szirmával.

Mári nem volt olyan szép menyasszony, mint a nővérei, akiknek a nyaka hosszú volt, válluk pedig kerek, és melleik formásak, mint a zsemle, fenekük jobbra és balra keskeny, de hátrafelé rendesen kiállt. Márinak mintha nyaka nem is lett volna, vállai szögletesek voltak, mellei helyén egy-egy dudor domborodott csak, csípője meg úgy ferdült, mint a Sankó szája, csak őt ez a ferdeség nem a beszédben, hanem a járásban zavarta. A lakodalmat a folyóparton tartották, táncoltak és ettek, Sankó már délutántól a hajnalt várta, előbb azt, hogy megtudja Mária ferde járása hogyan látszódik majd a meztelenségben, de rögtön utána már csak azt, hogy úgy, ahogy van, meztelen a Tiszába vethesse magát, és ússzon.

És minthogy a házasoknak ház is kell, sárból és szalmából, takarosnak jóindulattal se mondható kunyhója lett Sankóéknak. A fiatalasszony jól viselte, hogy viskójuk szerencsétlen távolságra esett a falutól és családjától, de szerencsésen közel a folyóhoz, ami halat és szórakozást bőven adott, egyébre meg, úgy tűnt, szükség sincsen.

Igen ám, de amíg kettőre kellett csak horgászni, míg nem jártak a hivatalos Méltóságok a nyakukra, addig tartott csak a jóvilág! Amint Mária ferde csípőjén át, Sankó kíváncsi vizsgálódásai okán, gyerekeik sorban kikecmeregtek a világra, a Hivatalok mind jöttek, mintha csak minden nap újra számlálni kéne őket, mert mindig elfelejtik irkafüzetbe beírni, mennyit is találtak. És nem ám csak a gyerekekre voltak kíváncsiak, hanem Sankót is noszogatták, menjen be a faluba, akadna ott munka, főként az aszfaltút mellett, az árokban, azt igen kéne kaszálni rendszeresen, és majd